

POSTANOWIENIE

23 maja 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Maciej Kowalski

na posiedzeniu niejawnym 23 maja 2023 r. w Warszawie,
w sprawie z wniosku małoletniej A. N. reprezentowanej przez przedstawicieli
ustawowych M. N. i W. N.
z udziałem T. w W., P. spółki akcyjnej w W.,
A. spółki akcyjnej w W. oraz Banku w W.
o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych niezłożenia oświadczenia
o odrzuceniu spadku po R. K.,
na skutek skargi kasacyjnej małoletniej A. N.
od postanowienia Sądu Okręgowego w Legnicy
z 10 lutego 2022 r., II Ca 774/21,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. stwierdza, że wnioskodawczyni i uczestnicy ponoszą koszty postępowania kasacyjnego związane ze swoim udziałem w sprawie.**

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

W judykaturze i doktrynie wskazuje się, że skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej (zob. np. postanowienia SN: z 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147; z 22 marca 2007 r., III CZ 16/07; z 25 maja 2022 r., II USK 582/21).

Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. „przedsądu,” ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c., nie zaś merytorycznej oceny skargi kasacyjnej. W razie wystąpienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione.

Mając powyższe na względzie podkreślić należy, że cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty jedynie przez prawidłowe powołanie i wyczerpujące uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które - zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. - będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania.

Zgodnie z art. 398¹³ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy rozpoznaje skargę kasacyjną w granicach zaskarżenia oraz w granicach podstaw, przy czym w granicach zaskarżenia bierze jednak pod rozwagę nieważność postępowania.

W skardze kasacyjnej wniesionej od postanowienia Sądu Okręgowego w Legnicy z 10 lutego 2022 r. wnioskodawczyni oparła wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania na przesłance określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Skarżąca podniosła, że w wyniku licznych uchybień, Sąd Okręgowy na gruncie przedmiotowej sprawy w sposób niezasadny uznał, że rodzice małoletniej ponoszą winę w niedochowaniu terminu na złożenie oświadczenia o odrzuceniu spadku w jej imieniu.

Zdaniem skarżącej oczywista zasadność skargi kasacyjnej wynika z naruszenia przez Sąd Okręgowy przepisu art. 15zzs ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (dalej: „ustawa COVID-19”) przez jego niezastosowanie przy ustalaniu, czy wniosek do sądu rodzinnego o wyrażenie zgody na odrzucenie spadku w imieniu małoletniej został złożony w terminie.

Skarżąca podniosła, że Sąd Okręgowy uznał, że ww. wniosek został złożony dnia 28 sierpnia 2020 r., w sytuacji, gdy termin na jego złożenie upłynął dnia 20 sierpnia 2020 r., tj. po upływie 6 miesięcy od dnia, kiedy matka małoletniej złożyła oświadczenie o odrzuceniu spadku. Zdaniem skarżącej stanowisko to jest oczywiście błędne, albowiem bieg 6 miesięcznego terminu wynikającego z art. 1015 § 1 k.c. został zawieszony na mocy przepisów przywołanej ustawy z dnia 2 marca 2020 r. Tym samym należało uznać, że ww. wniosek został złożony w terminie.

Skarżąca podniosła także, że powierzając prowadzenie sprawy małoletniej profesjonalnemu pełnomocnikowi jej przedstawiciele ustawowi działali w przekonaniu, że będzie on działał przy dochowaniu należytej staranności i wszelkie czynności służące odrzuceniu spadku w imieniu małoletniej zostaną dokonane z zachowaniem wymaganego terminu i wywołają tym samym zamierzone skutki prawne. Ponadto zaznaczyła, że istotny dla przedmiotowej sprawy pozostaje fakt, że to pełnomocnik całą winą za zaistniałą sytuację obciąża wyłącznie siebie, wyraźnie wskazując, że ojciec małoletniej kilkakrotnie kontaktował się z nim, celem pozyskania informacji o prowadzonych sprawach, lecz z uwagi na chorobę, pełnomocnik nie odbierał od niego telefonu, ani też nie spotkał się z rodzicami małoletniej. Profesjonalny pełnomocnik - adwokat nie poinformował stron o przebiegu sprawy, ani o terminach jakich muszą dochować.

Skarżąca wniosła również o dopuszczenie i przeprowadzenie na etapie postępowania kasacyjnego dowodu z pisma z 6 kwietnia 2022 r. wraz z załącznikami zawierającego stosowne oświadczenia adwokata na okoliczność, że prowadząc powierzoną mu sprawę wprowadził w błąd przedstawicieli ustawowych małoletniej.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wielokrotnie wskazywano, że aby skarga kasacyjna mogła zostać uznana za oczywiście uzasadnioną, nie wystarczy tylko wskazać kwalifikowaną postać naruszenia przepisów prawa, lecz należy także wykazać, że doszło do takiego właśnie naruszenia – oczywistego i widocznego *prima facie* przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej oraz wynikającej już z treści skargi (zob. np. postanowienia SN: z 4 lipca 2019 r., V CSK 80/19, z 29 marca 2019 r., V CSK 321/18, z 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18).

Przesłanka z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. obejmuje przy tym jedynie uchybienia przepisom prawa materialnego albo procesowego, zarzucanym sądowi drugiej instancji w skardze kasacyjnej, o charakterze elementarnym, które polegają w szczególności na oparciu rozstrzygnięcia na wykładni przepisu oczywiście sprzecznej z jednolitą i ugruntowaną jego wykładnią przyjmowaną w orzecznictwie i nauce prawa, na zastosowaniu przepisu, który już nie obowiązywał względnie na oczywiście błędnym zastosowaniu określonego przepisu w ustalonym stanie faktycznym.

Skarżąca nie przedstawiła przekonujących od razu, widocznych *prima facie*, twierdzeń wykazujących racje podważające rozstrzygnięcie poddane krytyce i zaskarżeniu na czym właśnie polega „oczywista” zasadność środka zaskarżenia w rozumieniu przyjętym w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. (zob. postanowienie SN z 17 grudnia 2019 r., IV CSK 307/19).

Odnosząc się do zarzutu naruszenia przez Sąd Okręgowy art. 15 zzs ust. 1 pkt 1 ustawy COVID-19 należy wskazać, że przywołana regulacja dotyczyła jedynie zawieszenia biegu terminów procesowych i sądowych. Natomiast termin określony w art. 1015 k.c. ma inny charakter – jest to termin zawity prawa materialnego, tym samym nie był objęty działaniem przywołanej ustawy COVID-19. Przypomnieć warto, że ostatecznie ustawodawca zdecydował się jedynie na zawieszenie

terminów określonych przepisami prawa administracyjnego (zob. art. 15zzr ustawy COVID-19) nie regulując tego zagadnienia na tle prawa cywilnego (materialnego). W konsekwencji zarzut skarżącej okazał się chybiony.

Ponadto zaznaczyć należy, że mając na względzie pozostałe argumenty skarżącej zawarte we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania dopuszczalne jest twierdzenie, że zmierza ona w istocie do zakwestionowania dokonanej przez Sąd Okręgowy oceny dowodów oraz poczynionych na tej podstawie ustaleń faktycznych.

Zawarty natomiast w art. 398³ § 3 k.p.c. zakaz oparcia skargi kasacyjnej na zarzutach dotyczących ustalenia faktów lub oceny dowodów oraz związanie Sądu Najwyższego ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia (art. 398¹³ § 2 k.p.c.) oznacza niedopuszczalność powoływania się przez skarżącą na wadliwość postanowienia sądu drugiej instancji, polegającą na ustaleniu faktów lub niewłaściwie przeprowadzonej ocenie dowodów, również we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania (zob. postanowienie SN z 15 października 2020 r., IV CSK 136/20).

Sąd Okręgowy ustalił, że brak jest dowodu na to, aby istniały jakiegokolwiek niezawinione i obiektywne przyczyny, które uzasadniały niedochowanie przez przedstawicieli ustawowych, czy też przez ich pełnomocnika terminu do złożenia oświadczenia spadkowego w imieniu małoletniej, w tym dotyczące odbywania kwarantanny, izolacji, przebywania w tym okresie w szpitalu. Ustalenia powyższe wynikały także ze stwierdzenia przez Sąd drugiej instancji, że stan zdrowia pełnomocnika nie uniemożliwiał mu prowadzenia sprawy, w tym informowania przedstawicieli ustawowych małoletniej o konieczności dokonywania określonych czynności procesowych.

Należy także dodać, że zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego zaniedbania pełnomocnika reprezentującego stronę nie wyłączają negatywnych dla niej konsekwencji procesowych (zob. np. postanowienia SN: z 30 maja 2007 r., II CSK 167/07 oraz z 5 maja 2016 r., II CZ 22/16).

W związku z wnioskiem dowodowym skarżącej warto przypomnieć, że obowiązujący w postępowaniu kasacyjnym, wynikający z bezwzględnego związania

Sądu Najwyższego stanem faktycznym, ustalonym w zaskarżonym orzeczeniu (art. 398¹³ § 2 k.p.c.) zakaz prowadzenia dowodów oznacza, że Sąd Najwyższy nie może prowadzić dowodów, które byłyby skierowane przeciwko ustaleniom sądu drugiej instancji, stanowiącym podłoże orzeczenia co do istoty sprawy przez sąd *meriti* (zob. wyrok SN z 10 maja 2000 r., III CKN 416/98, OSNC 2000, nr 12, poz. 220).

W sprawie nie zachodzi także nieważność postępowania, którą Sąd Najwyższy bierze pod rozwagę - w granicach zaskarżenia - z urzędu (art. 398¹³ § 1 k.p.c.).

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

O kosztach postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 520 § 1 w zw. z art. 108 § 1 oraz art. 391 § 1 k.p.c. i art. 398²¹ k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

(A.Z.)

[ł.n]

